

Δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις

Ενδοιαστικές λέγονται οι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις που εκφράζουν ενδοιασμό ή φόβο ή ανησυχία μήπως συμβεί κάτι κακό ή μήπως δεν πραγματοποιηθεί κάτι επιθυμητό.

Εισάγονται: με τους ενδοιαστικούς συνδέσμους **μή, μή οὐ**.

Ο σύνδεσμος **μή** ή **ὅπως μή** χρησιμοποιείται όταν η πρόταση δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι το φοβερό ή το ανεπιθύμητο.

- Ἐφοβήθησαν **μή καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατός χωρήσῃ**.

(= Φοβήθηκαν μήπως και βαδίσει εναντίον τους ο στρατός.)

Ο σύνδεσμος **μή οὐ** χρησιμοποιείται όταν το υποκείμενο της κύριας πρότασης φοβάται μήπως δε γίνει κάτι που εύχεται και προσδοκά, κάτι επιθυμητό.

- Φοβοῦμαι **μή οὐ δυνηθῶ διὰ τὴν ἀπειρίαν δηλῶσαι**.

(= Φοβάμαι μήπως δεν μπορέσω εξαιτίας της απειρίας μου να φανερώσω.)

Κατά το περιεχόμενό τους είναι κυρίως προτάσεις επιθυμίας.

Λέχονται άρνηση **οὐ**

Εξαρτώνται από ρήματα που φανερώνουν:

φόβο, δισταγμό, ανησυχία, επιφύλαξη: φοβοῦμαι, δέδοικα ή δέδια, ὀκνῶ, ὀρῶ, προσέχω, ὑποπτεύω ή

από παρόμοιες απρόσωπες εκφράσεις: δεινόν ἐστι, δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστι, φόβος ἐστί, φοβερόν ἐστι, ὑποψία ἐστίν, τρόμος ἔχει με...

Χρησιμοποιούνται ως:

1) αντικείμενο σε ρήματα που δηλώνουν φόβο, δισταγμό, ανησυχία (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀκνῶ, ὀρῶ, προσέχω, ὑποπτεύω κ.ά.)

Δέδιμεν **μή οὐ βέβαιοι ἦτε**. > **αντικείμενο**

(= Φοβόμαστε μήπως δεν είστε σταθεροί.)

2) υποκείμενο σε απρόσωπες εκφράσεις ανάλογης σημασίας με τα παραπάνω ρήματα (δεινόν ἐστι, δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστι, φόβος ἐστί, φοβερόν ἐστι κ.τ.ό.)

Κίνδυνός ἐστι **μή μεταβάλωνται και γένωνται μετὰ τῶν πολεμίων**. > **υποκείμενο**

(= Υπάρχει κίνδυνος μήπως αλλάξουν διαθέσεις και ταχθούν με το μέρος των εχθρών.)

3) επεξήγηση σε όρο της προηγούμενης πρότασης, κυρίως σε δεικτική αντωνυμία ουδέτερου γένους

Τόδε ἄδηλον παντί, **μὴ πολλὰ σώματα κατρίψασα ἢ ψυχὴ τὸ τελευταῖον αὐτὴ ἀπολλύηται.** > **επεξήγηση** στο **τόδε**.

(= Αυτό είναι άγνωστο στον καθένα, μήπως δηλ. η ψυχή αφού εξαντλήσει πολλά σώματα στο τέλος και αυτή η ίδια χάνεται.)

Εκφέρονται με:

1) υποτακτική, όταν το ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτώνται βρίσκεται σε αρκτικό χρόνο και δηλώνουν φόβο για κάτι που αναφέρεται στο μέλλον:

- Οἱ τύραννοι φοβοῦνται **μὴ αἱ πόλεις ἐλεύθεραι γένωνται.**

2) ευκτική του πλαγίου λόγου, όταν το ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτώνται βρίσκεται σε ιστορικό χρόνο και δηλώνουν φόβο ο οποίος αναφέρεται στο παρελθόν:

- Ἔδρισαν **μὴ ἀποθάνοιεν.**

Σπανιότερα εκφέρονται με:

3) οριστική, όταν δηλώνουν φόβο πραγματικό στο παρόν, στο μέλλον ή στο παρελθόν

- Δέδοικα μὴ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ ἀγαθοῦ **μεθέξω**

4) δυνητική ευκτική, όταν δηλώνουν φόβο πιθανό στο παρόν ή στο μέλλον

- Φοβοῦνται **μὴ ματαία ἂν γένοιτο αὕτη ἢ κατασκευή, εἰ πόλεμος ἐγερθεῖ.**

Ιδιαίτερες περιπτώσεις: Οι ενδοιαστικές προτάσεις εμφανίζονται στον λόγο και σαν **ανεξάρτητες**. Στην περίπτωση αυτή εννοείται κάποιο από τα ρήματα **σκόπει-σκοπεῖτε, ὄρα-ὄρᾳτε**, π.χ.

Ἀλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ταῦτα. → Ἀλλὰ ὄρα μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ταῦτα.

Ισοδύναμες συντακτικές μορφές

Τα ρήματα που δηλώνουν φόβο συντάσσονται συνήθως και με: α) πλάγια ερωτηματική πρόταση· β) αιτιολογική πρόταση· γ) αναφορική ονοματική πρόταση· δ) τελικό απαρέμφατο· ε) έναρθρο απαρέμφατο· στ) ουσιαστικό.